

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КРАЇНОЗНАВСТВА”
(для бакалаврів)**

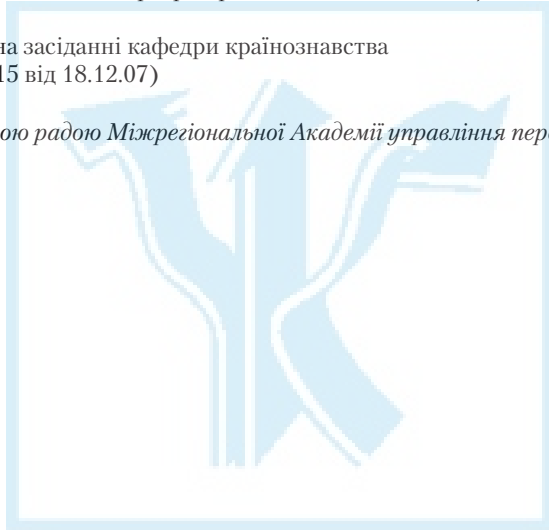
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри країнознавства *А. Г. Гольцовим*

Затверджено на засіданні кафедри країнознавства
(протокол № 15 від 18.12.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Гольцов А. Г. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Теоретичні основи країнознавства” (для бакалаврів). — К., 2008. — 56 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, вимоги до рефератів, зміст самостійної роботи з дисципліни “Теоретичні основи країнознавства”, тематику лекцій, теми для самостійної роботи, питання для самоконтролю, тести, теми рефератів, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Теоретичні основи країнознавства” є важливою складовою циклу дисциплін професійної та практичної підготовки. **Мета** самостійної роботи — сприяти глибшому засвоєнню студентами загальних теоретичних засад наукового країнознавства з точки зору міждисциплінарного підходу, сутності основних наукових концепцій, а також напрямів досліджень сучасного країнознавства.

У результаті вивчення навчального курсу студенти повинні *засвоїти* знання щодо сутнісних особливостей країнознавства як міждисциплінарної наукової дисципліни, основних методологічних засад країнознавства, провідних концепцій сучасного країнознавства, змісту провідних напрямів наукового країнознавства: фізико-географічного, екологічного, антропокраїнознавства, політичного, економічного, соціального та культурологічного.

Студенти мають *оволодіти* такими найважливішими вміннями та навичками: характеризувати провідні методологічні принципи (підходи) наукового країнознавства; аналізувати розвиток країнознавчих ідей; виявляти сутність теоретичних концепцій сучасного країнознавства; характеризувати географічне положення країни (в різних аспектах), природні умови та ресурси, екологічну ситуацію, особливості політичного життя, розвиток господарства та окремих його галузей, демографічну ситуацію й окремі її складові, умови та рівень життя населення, культурне та релігійне життя в країні; оцінювати забезпеченість країни корисними копалинами, її агрокліматичні та водні ресурси, ґрунти, біотичні ресурси, рівень соціально-економічного розвитку та ін.

Самостійна робота студентів спрямована на формування як умінь та навичок навчальної діяльності, так і професійних знань, якостей, умінь тощо. Студенти мають засвоїти основні навички не лише самостійної навчальної, а й науково-дослідницької та практичної роботи. Самостійна робота сприяє розвиткові мотивації для навчання студентів. Вони мають поглиблювати свої знання навчального матеріалу, який вивчався під час аудиторних занять. Крім того, у процесі самостійної роботи студенти опановують знання з тих питань, що не розглядалися під час лекційних занять.

Вивчення курсу передбачає здобуття навичок наукової організації навчальної діяльності студентів: ознайомлення студентів із класифікацією основних джерел і літератури, з основними рекомендаціями

щодо ведення конспекту лекцій, з вимогами до написання рефератів, контрольних робіт тощо.

У процесі самостійної роботи студенти опрацьовують лекційний матеріал, готуються до семінарських занять, а саме: робота з бібліотечними каталогами; опрацювання наукової літератури з окремих тем; вивчення наукової монографічної літератури з країнознавчої тематики; робота з довідковою літературою (енциклопедіями, словниками, статистичні довідниками та ін.), що містить інформацію з країнознавства; конспектування рекомендованої літератури з навчальної дисципліни; створення таблиць і схем за тематикою курсу; робота з новими надходженнями літератури та періодичними виданнями з країнознавчої проблематики; підготовка повідомлень на семінарські заняття; ознайомлення з публіцистичною літературою; відстеження публікацій у пресі. Конспектуючи рекомендовану літературу, студенти опрацьовують найважливіші джерела та наукові праці, а також оволодівають науковим понятійним апаратом, навичками та вміннями конспектування.

При вивченні дисципліни студенти виконують не лише стандартні, а й творчі індивідуальні завдання за власним вибором. Індивідуальна творча робота студента оформлюється у вигляді реферату з певної наукової проблеми. Реферат повинен містити систематизоване викладення сутності проблеми, фактичний матеріал, обґрунтовані висновки, список використаних джерел. Від студента вимагається ретельна робота з різноманітними джерелами інформації, збирання необхідних даних, їх аналіз та систематизація. Студент здобуває і вдосконалює вміння та навички творчої, науково-дослідницької праці, привчається до належного оформлення результатів дослідження. Підготовлені реферати студенти відкрито захищають перед студентською аудиторією. На основі кращих рефератів можуть бути підготовлені доповіді на студентську науково-практичну конференцію. Студенти можуть також готуватися до дискусій та круглих столів з фахової тематики, крім того, здійснити огляд журналу чи кількох журналів, окремі публікації у науковій літературі, проаналізувати монографії чи журнальні статті.

У процесі проведення семінарських занять здійснюється поточний контроль, який має на меті перевірку системності, ефективності самостійної роботи студентів. Під час рубіжної атестації, що проводиться на денній формі навчання для активізації систематичної роботи студентів та підвищення якості навчального процесу, також

враховуються оцінки, отримані студентами за самостійну роботу протягом вивчення відповідного змістового модуля навчальної дисципліни. Семестровий контроль з дисципліни “Теоретичні основи країнознавства” проводиться у формі усного іспиту за питаннями, які своєчасно доводяться до відома студентів. Для глибшого усвідомлення студентами сутності екзаменаційних питань необхідні додаткові знання, здобуті в процесі самостійної навчальної діяльності. При виставленні підсумкової оцінки враховуються результати самостійної роботи студентів.

Для забезпечення ефективної самостійної роботи студентів з дисципліни “Теоретичні основи країнознавства” проводяться також індивідуальні консультації у разі, якщо студент недостатньо добре зрозумів зміст навчального матеріалу, який було викладено на лекціях, якщо у нього виникли труднощі під час самостійної роботи з літературою при підготовці до семінарських занять, якщо з різних причин пропущені навчальні заняття і виникають труднощі під час самостійного опрацювання навчального матеріалу. Крім того, індивідуальні консультації можуть надаватися студентам з приводу виконання творчих дослідницьких завдань, якщо, наприклад, виникають проблеми з добором необхідного матеріалу, його аналізом та систематизацією, оцінкою різних точок зору на ті чи інші процеси, оформленням реферату тощо.

Організація самостійної роботи студентів передбачає систематичне використання навчальних матеріалів аудиторних занять, підручників, навчальних посібників, а також різноманітних джерел країнознавчої інформації: енциклопедій, довідників, статистичних збірників, наукових монографій і статей, науково-популярної літератури тощо. Доцільним є також використання різноманітної інформації з мережі Інтернет.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПІДГОТОВКИ РЕФЕРАТУ

Відповідно до методичних рекомендацій студенти готують реферати. Реферат є складовою вивчення дисципліни. Оформлення і захист реферату має сприяти активному засвоєнню нового матеріалу, виробленню у студентів уміння комплексного використання суміжних дисциплін при вирішенні практичних питань.

Вимоги до підготовки рефератів:

1) загальний обсяг реферату повинен бути в межах 15–20 сторінок, надрукованих на аркуші формату А4 кеглем 14 (New Roman) че-

рез півтора інтервали; реферат може бути також чітко та розбірливо написаний від руки;

2) за структурою реферат має містити такі складові: титульний аркуш, короткий вступ, основну частину, висновки і список використаних джерел;

3) вимоги до оформлення титульного аркуша: зверху — назва навчального закладу і профільної кафедри (наприклад, міжнародних відносин); нижче — тип роботи (реферат), назва навчальної дисципліни, назва реферату; ще нижче, праворуч, — прізвище автора та номер групи, в якій навчається студент, науковий ступінь, звання та прізвище керівника; внизу сторінки — назва міста, в якому знаходиться навчальний заклад, і рік написання реферату;

4) у вступі потрібно стисло обґрунтувати актуальність вибору теми індивідуальної творчої роботи, визначити мету та завдання роботи, стисло схарактеризувати джерела, використані при написанні реферату;

5) в основній частині роботи мають бути чітко та логічно послідовно викладені основні аспекти досліджуваної проблеми, наведені наукові факти; думки різних авторів мають підтверджуватися посиланнями, а цитати — посторінковими виносками; у тексті реферату не повинно бути граматичних помилок і виправлень;

6) висновки повинні містити викладені у стислій формі основні власні узагальнення наукового змісту роботи, результати авторського аналізу наукової інформації, міркування щодо проблем і перспектив розвитку тих чи інших явищ та процесів тощо;

7) список використаних джерел має складатися не менш як з 10 назв, оформлених відповідно до існуючих вимог; при використанні інформації з мережі Інтернет слід навести повний опис джерела.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КРАЇНОЗНАВСТВА”

**Змістовий модуль I. Загальнотеоретичні основи сучасного
країнознавства**

**Тема 1. Країнознавство як міждисциплінарний науковий
напрямок**

Тематика лекції

1. Поняття про країнознавство: різні підходи.
2. Країна як об'єкт дослідження.
3. Предмет дослідження країнознавства: різні підходи.
4. Структура країнознавства. Зв'язки країнознавства з іншими науками.
5. Актуальні завдання та функції сучасного країнознавства.

Література [2–8; 13; 23; 24]

Теми для самостійної роботи

1. Історичний розвиток країнознавства.
2. Фізико-географічне країнознавство.
3. Суспільно-географічне країнознавство.
4. Інформаційне країнознавство.
5. Історико-культурне країнознавство.
6. Міжнародне країнознавство.

Питання для самоконтролю

1. Географічне країнознавство: сутність, основні етапи розвитку.
2. Суспільно-географічне країнознавство: сутність, основні напрями.
3. Сучасне країнознавство: інформаційний підхід.
4. Сучасне країнознавство: міждисциплінарний підхід.
5. Об'єкт вивчення країнознавства. Поняття про країну: різні підходи.
6. Предмет вивчення країнознавства: різні підходи.
7. Комплексна країнознавча характеристика.
8. Наукове країнознавство.
9. Освітньо-просвітницьке країнознавство.
10. Публіцистичне країнознавство.

11. Сутність міжнародного країнознавства.
12. Основні завдання міжнародного країнознавства.
13. Структура наукового країнознавства: різні підходи.
14. Загальні країнознавчі дисципліни.
15. Історичне країнознавство, його роль у розвитку науки.
16. Галузеві (спеціальні) країнознавчі дисципліни.
17. Прикладні країнознавчі дисципліни: перспективні напрями.
18. Міжпредметні зв'язки країнознавства. Міжгалузеві напрями досліджень.
19. Основні функції сучасного країнознавства.
20. Актуальні завдання сучасного країнознавства

Тести

1. З комплексно-географічної точки зору країнознавство є:

- а) галуззю географії, що вивчає великі частини суходолу як природно-територіальні комплекси, що утворилися внаслідок тісної взаємодії природних компонентів;
- б) географічною дисципліною, яка займається комплексним вивченням країн, систематизує й узагальнює різноманітні географічні дані про їх природу, населення, господарство, культуру тощо;
- в) географічною дисципліною, яка вивчає й аналізує з точки зору комплексного підходу політичні, економічні, соціальні та культурні процеси на теренах окремих країн світу;
- г) галуззю географічної науки, що займається комплексним вивченням природних умов та ресурсів, розробляє заходи щодо раціонального природокористування і охорони природи в окремих країнах світу;
- д) галуззю географічної науки, що займається вивченням конкретних територій (материків, країн, великих районів).

2. З точки зору інформаційного підходу країнознавство є:

- а) галуззю географії, що займається збиранням й накопичуванням різноманітної географічної інформації про країни та регіони світу;
- б) науковою дисципліною, яка займається розробкою сучасних технологічних засобів збирання, накопичення і систематизації різноманітної інформації про країни світу;
- в) організаційною формою об'єднання різноманітних знань про країни світу;

- г) дисципліною, яка займається збиранням, накопиченням, систематизацією, трансформацією й доведенням до споживачів різноманітної інформації про країни світу.

3. З точки зору міждисциплінарного підходу країнознавство є:

- а) комплексним міждисциплінарним науковим напрямом, який ґрунтується на інтеграції географічного країнознавства з даними історичних, політичних, економічних, соціальних, культурологічних та інших наук про країни світу;
- б) експериментальною науковою дисципліною, яка займається перевіркою теорій і закономірностей, вироблених географічними та іншими науками;
- в) наукою, що займається комплексним вивченням країн з метою виявлення на конкретних територіях загальних закономірностей, встановлених фізичною та економічною географією;
- г) міждисциплінарною наукою, що займається комплексним вивченням природи, історії, населення, політики, економіки, культури країн і великих територій;
- д) міждисциплінарною наукою, яка аналізує і прогнозує розвиток держави як складного суспільно-географічного, соціально-економічного та культурного явища, виходячи із сукупності дій географічних, історичних, демоетнографічних, господарських, політичних, культурних та інших чинників.

4. Країни – це:

- а) великі території суходолу, для яких притаманні певні особливості природи, що виникли в результаті специфічного співвідношення кліматичних умов, насамперед, тепла і зволоження;
- б) державно оформлені незалежні або самоуправні об'єднання людей, які займають певну територію і визнані де-юре чи де-факто суб'єктами міжнародного права;
- в) території, які мають певні границі, суверенітет чи перебувають під владою інших держав (колонії, підопічні території тощо);
- г) політичні, національні, соціальні й культурні співтовариства, організовані певними державами з акцентом на їх географічному положенні у світі;
- г) великі частини геопростору, які характеризуються тісною взаємодією природних та антропогенних компонентів, у результаті чого формуються певні цілісні геокомплекси.

5. Головним предметом комплексного географічного країнознавства є:

- а) вивчення конкретних територій, на відміну від галузевих географічних та інших дисциплін, що вивчають лише окремі сторони об'єктів (країнознавство виступає як таксономічна наука);
- б) вивчення повного комплексу географічних явищ на певній території; на відміну від галузевих географічних наук, що вивчають окремі частини географічної оболонки в масштабах усієї Землі;
- в) вивчення або фізико-географічних, або економіко-географічних явищ у комплексі на певній території;
- г) вивчення політичної, економічної системи, географічного положення, адміністративно-територіального устрою, структури населення та історії держави.

6. Головним предметом країнознавства як міждисциплінарно-наукового напрямку є:

- а) вивчення в комплексі економіко- та соціально-географічних явищ і процесів на певній території;
- б) синтез даних різноманітних наук про певні країни світу;
- в) вивчення повного комплексу географічних явищ на певній території;
- г) експериментальна перевірка теорій та закономірностей, виявлених географічними та іншими науками;
- г) вивчення в комплексі фізико-географічних явищ на певній території;
- д) збирання, накопичення, систематизація та узагальнення різноманітної інформації про країни світу.

7. До “галузевих” (спеціальних) країнознавчих дисциплін належать:

- а) демографічне країнознавство;
- б) економічне країнознавство;
- в) біологічне країнознавство;
- г) соціальне країнознавство;
- д) політичне країнознавство;
- е) екологічне країнознавство;
- є) культурологічне країнознавство;
- ж) статистичне країнознавство.

8. Історичне країнознавство займається:

- а) вивченням і історичному аспекті країн як систем, а також формуванням і розвитком окремих складових компонентів країн в їх тісному взаємозв'язку;
- б) дослідженням політичної, економічної, соціальної та культурної історії країн світу;
- в) вивченням процесів виникнення і розвитку країнознавчих ідей у світовій географічній науці.

9. Антропокраїнознавство – це:

- а) сукупність наукових дисциплін, що займаються вивченням різних аспектів життя людського суспільства у певній країні;
- б) наукова дисципліна, яка вивчає територіальні аспекти існування населення країн світу;
- в) наукова дисципліна, яка вивчає процеси появи людей, формування расового та етнічного складу населення країн світу

10. До прикладних країнознавчих дисциплін можуть належати:

- а) інформаційне країнознавство;
- б) етнодемографічне країнознавство;
- в) практичне країнознавство;
- г) математичне країнознавство;
- д) проблемне країнознавство;
- е) “конструктивне” країнознавство.

11. До основних функцій сучасного країнознавства належать:

- а) освітня;
- б) світоглядна;
- в) “конструктивна”;
- г) гносеологічна;
- г) науково-пізнавальна;
- д) просвітницька.

12. До актуальних завдань сучасного країнознавства належать:

- а) вивчення способу життя і процесів відтворення населення країни: духовного потенціалу, здоров'я – фізичного, соціального, морального тощо;
- б) виявлення сучасних тенденцій глобалізації політичних, економічних, соціальних та культурних процесів;

- в) характеристика природного середовища як джерела ресурсів і як середовища активної життєдіяльності населення країни;
- г) дослідження основних напрямів трансформації латентних структур управління політичними та економічними процесами в сучасному світі;
- д) дослідження процесів формування, розвитку і трансформації політичних систем у країнах світу;
- е) оцінювання ролі економіки як засобу, що має забезпечувати високий рівень і якість життя населення країни.

Теми рефератів

1. Знання про країни у давніх східних цивілізаціях.
2. Античне країнознавство: виникнення, основні досягнення.
3. Арабське країнознавство: формування, основні досягнення.
4. Знання про країни в середньовічній європейській науці.
5. Країнознавство в епоху Великих географічних відкриттів.
6. Країнознавство Нового часу: основні напрями досліджень, досягнення.
7. “Німецька школа” країнознавства: напрями досліджень, досягнення.
8. Антропогеографія, її вплив на країнознавчі дослідження.
9. “Французька школа” країнознавства.
10. Країнознавство у Російській імперії: напрями досліджень, досягнення.
11. Історія дослідження України.
12. Країнознавчі дослідження в Україні.
13. Фізико-географічне країнознавство.
14. Екологічне країнознавство.
15. Економічне країнознавство.
16. Політичне країнознавство.
17. Військово-політичне країнознавство.
18. Соціальне країнознавство.
19. Демографічне країнознавство.
20. Медичне та валеологічне країнознавство.
21. Рекреаційно-туристичне країнознавство.
22. Етнічне країнознавство.
23. Сакральне (релігійне) країнознавство.

Тема 2. Основи методології країнознавства

Тематика лекції

1. Методологія і методика країнознавчих досліджень: основні підходи.
2. Недоліки методології сучасного країнознавства.
3. Основні методи країнознавства.
4. Характеристика окремих методів країнознавства:
  - а) порівняння;
  - б) систематизація;
  - в) таксоування;
  - г) системний підхід.

Література [1; 3; 5; 6; 8; 10; 13; 21; 24]

Теми для самостійної роботи

1. Класифікації методів наукових досліджень.
2. Регіональний підхід у країнознавстві.
3. Екологічний підхід у країнознавстві.
4. Недоліки енциклопедичного країнознавства .
5. Районування в географічних дослідженнях.
6. Картографічний метод у країнознавчих дослідженнях.

Питання для самоконтролю

1. Поняття про наукові теорії, концепції, гіпотези.
2. Поняття про методологію дослідження.
3. Поняття про методику дослідження.
4. Поняття про метод дослідження.
5. Основні недоліки методології сучасного країнознавства.
6. Провідні методологічні підходи сучасного країнознавства.
7. Хорологічний принцип у країнознавстві.
8. Принцип регіоналізму в країнознавчих дослідженнях.
9. Географічний підхід у країнознавстві.
10. Сутність системного підходу в країнознавчих дослідженнях.
11. Глобальний принцип країнознавства.
12. Екологічний принцип країнознавства.
13. Гуманістичний принцип країнознавства.
14. Провідні методи країнознавчих досліджень.
15. Порівняльний метод у країнознавчих дослідженнях.
16. Метод групування у країнознавчих дослідженнях.
17. Метод класифікації в країнознавчих дослідженнях.

18. Метод типології (типізації) у країнознавчих дослідженнях.
19. Сутність методів таксонуння.
20. Районування в країнознавчих дослідженнях.
21. Зонування (виділення зон) у країнознавчих дослідженнях.
22. Виділення ареалів у країнознавчих дослідженнях.
23. Методи системного аналізу в країнознавчих дослідженнях.

Тести

1. Сукупність найістотніших елементів теорії, переведених в алгоритм розв'язання важливої наукової проблеми називається:

- а) гіпотезою;
- б) концепцією;
- в) методологією;
- г) доктриною.

2. Методологія дослідження – це:

- а) філософське вчення про систему методів наукового пізнання і перетворення реальної діяльності;
- б) система певних засобів і прийомів, що використовуються у тій чи тій сфері наукової і практичної діяльності;
- в) філософське вчення про методи пізнання, науку про побудову людської діяльності – застосування світоглядних принципів до процесу пізнання;
- г) загальна стратегія здійснення наукового дослідження, яка включає систему засобів та прийомів дослідницької діяльності.

3. Методикою дослідження є:

- а) певна послідовність вирішення конкретної наукової і практичної задачі, а також сукупність і порядок використання тих методів, які при цьому доцільно застосовувати;
- б) система операцій, процедур, прийомів встановлення фактів, їх систематизація, засоби аналізу тощо;
- в) вчення про особливості застосування окремого методу чи системи методів – системна сукупність прийомів дослідження;
- г) сукупність засобів організації наукового дослідження, планування послідовності процедур дослідницьких дій.

4. Метод (методи) дослідження – це:

- а) система розумових і (або) практичних операцій (процедур), які націлені на розв'язання певних пізнавальних завдань з урахуванням певної пізнавальної мети;

- б) практичні прийоми, які використовують для здійснення викладання навчальних дисциплін у навчальних закладах;
- в) інтелектуальні та практичні процедури, які здійснюються у певній послідовності при проведенні наукового дослідження;
- г) прийоми та засоби, які використовують для досягнення певної практичної мети.

5. До провідних принципів (підходів) сучасного країнознавства не належать:

- а) гуманістичний;
- б) етноцентричний;
- в) варіативний;
- г) хорологічний;
- д) кореляційний;
- е) регіональний;
- є) генетичний;
- ж) екологічний.

6. Географічний підхід (за Е. Б. Алаєвим) є сполученням:

- а) територіальності;
- б) конкретності;
- в) генетичної єдності;
- г) комплексності.

7. До основних методологічних недоліків сучасного країнознавства належать:

- а) компілятивність;
- б) надмірна енциклопедичність;
- в) шаблонність підходів до викладення країнознавчого матеріалу;
- г) всебічне висвітлення ключових проблем країн;
- д) недостатній рівень розвитку типологічного підходу;
- е) недостатній рівень синтезу;
- є) переважно описовий характер наукових праць;
- ж) варіативність конструктивних пропозицій щодо розв'язання головних проблем країн.

8. До основних методів країнознавчих досліджень належать:

- а) порівняльний;
- б) статистичні;
- в) математичні;
- г) геофізичні;

- д) соціологічні;
- е) систематизації;
- є) антропологічні;
- ж) картографічний.

9. До емпіричних методів досліджень належать:

- а) спостереження;
- б) абстрагування;
- в) вимірювання;
- г) дедукція;
- г) дослід;
- д) експеримент.

9. Основними принципами порівняння є:

- а) порівняння лише одномасштабних об'єктів;
- б) порівняння однопорядкових ознак і характеристик об'єктів, явищ і процесів;
- в) порівняння об'єкта спочатку за найістотнішими ознаками, а потім — за другорядними;
- г) порівняння насамперед різнорідних властивостей об'єктів дослідження;
- д) співставлення у процесі порівняння об'єктів за кількісними показниками різних ознак;
- е) аналіз у процесі порівняння тих об'єктивних умов, за яких об'єкти порівняння розвивалися й існують.

10. Порівняння загалом можна розділити на такі різновиди:

- а) матеріальне порівняння;
- б) порівняння у часі;
- в) порівняння в русі;
- г) порівняння в просторі і часі разом;
- д) порівняння в просторі;
- е) духовне порівняння.

11. Основні правила класифікації:

- а) при одному й тому самому діленні треба застосовувати одну й ту саму основу;
- б) утворені під час класифікації сукупності мають вміщати однакову кількість об'єктів;
- в) співрозмірність ділення: сума виділених класів має дорівнювати місткості родового поняття, що класифікується;

- г) після класифікації не може залишатися нічого “зайвого”;
- д) неперехресність класів: виділені класи повинні виключати один одного, щоб жодний з об'єктів не можна було віднести до двох класів одночасно;
- е) безперервність ділення; при вертикальному діленні не можна пропускати логічні рівні;
- є) утворені при діленні класи мають вмещувати рівнозначні за параметрами об'єкти.

12. Типологія здійснюється такими основними засобами:

- а) об'єднання багатьох індивідів шляхом узагальнення їхніх спільних рис;
- б) об'єднання об'єктів у стійкі сукупності за спільністю базових кількісних показників;
- в) глибоке вивчення одного чи двох-трьох репрезентативних об'єктів — “еталонів”, а решта об'єктів вивчаються порівняно з “еталоном”;
- г) групування об'єктів у сукупності на основі окремих яскраво виражених специфічних ознак.

13. До основних процедур таксонування належать:

- а) ідентифікація;
- б) делімітація;
- в) демаркація;
- г) класифікація.

14. Для районування притаманні такі критерії:

- а) специфіка даного таксону за сукупністю елементів;
- б) наявність певних інтервалів у значенні ключових ознак;
- в) достатньо тісні взаємозв'язки і достатній рівень взаємопов'язаності елементів;
- г) ритмічний перебіг основних функціональних процесів.

15. Геоторія, у межах якої спостерігається однозначність показників за їх інтенсивністю або ця інтенсивність варіює у межах певного інтервалу, називається:

- а) зона;
- б) ареал;
- в) район;
- г) регіон;
- д) екслав;
- е) анклав.

16. Ареалом називається:

- а) геотерія, у межах якої спостерігаються дані явища (на сусідніх геотеріях ці явища відсутні);
- б) географічне місце точок, що відповідають обраному критерію таксонунання;
- в) геотерія, якій притаманний тісний взаємозв'язок елементів;
- г) геотерія, у межах якої значення основних параметрів змінюються в межах певного інтервалу.

17. Центр, який поширює на навколишню територію потоки речовини, енергії, інформації, називається:

- а) дифузії;
- б) тяжіння;
- в) фокус;
- г) ядро;
- г) полігон;
- д) анклав.

18. Основними завданнями системного дослідження є вивчення:

- а) співвідношення властивостей цілого та його елементів;
- б) взаємозв'язок різних рівнів розвитку й функціонування складної системи;
- в) стан системи у певних умовах її існування;
- г) спроможність системи до саморегулювання.

19. Емерджентністю називається:

- а) набуття системою таких властивостей, яких немає в її елементів;
- б) тісна взаємодія складових системи;
- в) складна ієрархічна підпорядкованість підсистем і елементів у структурі системи.

20. Показник, за яким можна визначити зміни у стані системи, називається:

- а) індекс;
- б) коефіцієнт;
- в) індикатор;
- г) пункт.

21. До основних типів територіальних систем, що досліджуються у країнознавстві, належать:

- а) поліструктурні полісистеми;
- б) квазіструктурні полісистеми;
- в) поліструктурні моносистеми;
- г) субструктурні полісистеми;
- д) моноструктурні моносистеми;
- е) моноструктурні полісистеми.

Теми рефератів

1. Наукові теорії, концепції, гіпотези.
2. Методологія наукового дослідження.
3. Методи наукових досліджень: основні класифікації.
4. Емпіричні методи наукових досліджень.
5. Теоретичні методи наукових досліджень.
6. Регіоналізм у країнознавчих дослідженнях.
7. Проблемний підхід у країнознавчих дослідженнях.
8. Глобальний принцип у країнознавчих дослідженнях.
9. Географічний підхід у країнознавчих дослідженнях.
10. Порівняльний метод досліджень.
11. Класифікації в соціально-економічних та географічних дослідженнях країн.
12. Типології в політичних, соціально-економічних та географічних дослідженнях країн.
13. Методи таксонування. Типи таксонів.
14. Методи районування в країнознавчих дослідженнях.
15. Зонування в дослідженнях країн та регіонів світу.
16. Метод ареалів у дослідженнях країн та регіонів світу.
17. Поняття про систему.
18. Основні типи систем.
19. Територіальні системи в країнознавчих дослідженнях.
20. Системний аналіз: основні методи.
21. Структурно-функціональний аналіз у країнознавчих дослідженнях.

Тема 3. Сучасні концепції країнознавства

Тематика лекції

1. Сучасне комплексне країнознавство.
2. “Конструктивне” країнознавство.
3. Проблемне країнознавство.
4. “Глобальне” країнознавство.
5. Сучасні концепції західної регіональної науки.

Література [2–8; 13; 23; 24]

Теми для самостійної роботи

1. Проблемно-орієнтоване країнознавство.
2. Глобальні проблеми людства.
3. Західна регіональна географія.
4. Літературно-мистецьке країнознавство.
5. “Несцієнтистське” країнознавство.

Питання для самоконтролю

1. Сутність концепції “комплексного” країнознавства.
2. Основні змістовні блоки комплексної країнознавчої характеристики.
3. Методологічні аспекти концепції комплексного країнознавства.
4. Сутність концепції “проблемного” країнознавства.
5. Сутність концепції “глобального” країнознавства.
6. Взаємозв'язки “проблемного” і “глобального” країнознавства.
7. Сутність “конструктивного” країнознавства.
8. Основні завдання “конструктивного” країнознавства.
9. Основні методологічні засади західної регіональної науки.
10. Провідні напрями “несцієнтистського” країнознавства.
11. “Компейдж” (“компаж”) у західній регіональній науці.
12. Суб'єктивізм та імпресіонізм у регіональній науці.
13. “Культурно-ідентифікаційна” концепція.
14. Літературно-мистецьке країнознавство.
15. Сучасне географічне країнознавство: основні напрями досліджень.
16. Сучасне географічне країнознавство в Україні.
17. Сучасне міжнародне країнознавство.
18. Сучасне міжнародне країнознавство в Україні.

Тести

1. Закон про вплив минулого на сучасність, зокрема, через географічне середовище, яке має властивість накопичувати результати людської праці, був названий на честь:

- а) Л. І. Мечнікова;
- б) Д. І. Писарева;
- в) В. Г. Белінського;
- г) М. В. Ломоносова.

2. Ученими, які запропонували в 70-х роках XX ст. новий підхід – проблемно-орієнтоване країнознавство, були:

- а) Ю. Г. Саушкін;
- б) В. М. Гохман;
- в) М. М. Баранський;
- г) Я. Г. Машбиць;
- р) В. О. Анучін;
- д) С. Б. Лавров.

3. До блоків комплексної країнознавчої характеристики (за Я. Г. Машбицем) належать:

- а) географічне положення;
- б) політична система;
- в) історичний розвиток;
- г) населення і культура;
- р) природа і природокористування;
- д) перспективи розвитку;
- е) державний устрій;
- є) господарство.

4. До основних методологічних підходів комплексної країнознавчої характеристики належать:

- а) історичний;
- б) екологічний;
- в) антропоцентричний;
- г) системний;
- р) управлінський;
- д) регіоналістичний.

5. Сутність “конструктивного” країнознавства полягає у:

- а) вивченні територіальних структур промисловості, сільського господарства, транспорту, сфери послуг і розселення окремих країн світу;

- б) дослідженні галузевої структури господарства окремих країн світу;
- в) вивченні особливостей головних підсистем поліструктурних систем — окремих країн світу;
- г) розробці науково обґрунтованих проєктів створення в окремих країнах світу оптимального життєвого середовища.

6. До ієрархічних рівнів проблем, притаманних країнам світу, належать:

- а) загальні, спільні для всіх країн світу;
- б) для певного соціально-економічного типу;
- в) для країн з певною формою правління;
- г) для країн певного регіону;
- г) специфічні для окремих країн.

7. До головних проблем, притаманних країнам, належать:

- а) структурні проблеми економіки і суспільства загалом;
- б) роль і місце країни у міжнародних відносинах;
- в) спосіб життя і проблеми соціальної рівності;
- г) проблеми розселення на території країни;
- д) ресурсозабезпеченість;
- е) проблеми поділу владних повноважень у державі;
- є) проблемні регіони країни;
- ж) екологічні проблеми.

8. Сутність “глобального” країнознавства полягає у:

- а) вивченні окремих країн з точки зору світових процесів і явищ;
- б) дослідженні глобальних політичних, економічних, соціальних та культурних процесів і явищ;
- в) вивченні сутності світогосподарських процесів і явищ;
- г) виявленні глобальних тенденцій розвитку людського суспільства.

9. Концептуальний підхід, згідно з яким при вивченні країни або регіону можна обмежитися певною кількістю аспектів, відібраних відповідно до поглядів самого дослідника, має назву:

- а) компаж;
- б) купаж;
- в) хіатус;
- г) ексклав.

10. Головною метою дослідження “несцієнтистського” країнознавства вважається:

- а) комплексне вивчення всіх компонентів регіону або країни та їх взаємозв'язків;
- б) створення цілісного “портрету” або “образу” певної країни або регіону;
- в) виявлення “прихованих” характеристик країн та регіонів на основі ірраціональних дослідницьких підходів;
- г) створення вищої форми наукового знання про країни та регіони на основі синтезу даних усіх наук.

11. Головним завданням вивчення країн та регіонів у західній регіональній науці було проголошено:

- а) унікальність;
- б) типологізацію;
- в) комплексність;
- г) антропоцентричність.

12. “Культурно-ідентифікаційна” концепція була запропонована:

- а) А. Джилберт;
- б) Дж. Патерсоном;
- в) Д. Уїтлесі;
- г) Дж. Хартом.

Теми рефератів

1. Сутність концепції В. О. Анучіна.
2. Комплексне країнознавство: сутність, основні напрями досліджень.
3. Комплексна країнознавча характеристика: зміст основних блоків.
4. Методологічні підходи комплексного країнознавства.
5. Комплексне країнознавство у СРСР: основні напрями досліджень.
6. Концепція територіальної структури І. Маєргойза.
7. Наукові погляди Я. Г. Машбиця, його внесок у країнознавство.
8. Географічне країнознавство у працях М. М. Баранського.
9. Сутність сучасної концепції “проблемного” країнознавства.
10. Сучасне комплексне і проблемно-орієнтоване країнознавство.

11. “Глобальне” країнознавство: сутність, основні напрями досліджень.
12. “Конструктивне” країнознавство: сутність, основні напрями досліджень.
13. Наукові погляди Р. Хартшорна.
14. Регіональна наука у країнах Заходу.
15. Регіональна наука в США.
16. “Кількісна революція” і дослідження країн.
17. Географічне країнознавство у країнах Заходу.
18. Західне “несцієнтистське” країнознавство: основні напрями досліджень.
19. Культурно-ідентифікаційна концепція у країнознавчих дослідженнях.
20. Літературно-мистецьке країнознавство: сутність, основні напрями досліджень.
21. Сучасне історико-культурне країнознавство.

**Змістовий модуль II. Фізико-географічне країнознавство.
Антропокраїнознавство**

**Тема 4. Фізико-географічне країнознавство.
Екологічне країнознавство**

Тематика лекції

1. Фізико-географічне положення країни.
  2. Тектонічна будова, рельєф і корисні копалини.
  3. Клімат.
  4. Води Світового океану. Внутрішні води країни.
  5. Ґрунти. Рослинний і тваринний світ.
  6. Ландшафти.
  7. Екологічне країнознавство. Екологічна ситуація в країні.
- Література* [2; 4; 6; 14; 21; 22; 26; 31]

Теми для самостійної роботи

1. Геологічна будова.
2. Фізико-географічні регіони на теренах країни.
3. Неприятливі стихійні явища.
4. Основні види забруднення довкілля.

Питання для самоконтролю

1. Фізико-географічне положення країни.
2. Тектонічна будова території країни.
3. Геологічна будова території країни.
4. Геоморфологічна будова території країни.
5. Характеристика рельєфу країни.
6. Корисні копалини: основні типи.
7. Форми територіального зосередження родовищ корисних копалин.
8. Оцінювання забезпеченості країни мінерально-сировинними ресурсами.
9. Кліматотворні чинники на території країни.
10. Кліматичні умови на території країни.
11. Оцінювання агрокліматичних умов на території країни.
12. Країна і Світовий океан.
13. Внутрішні води країни; оцінювання забезпеченості країни водними ресурсами.
14. Річкові системи країни, їх характеристики.
15. Озера, болота, льодовики, підземні води на території країни.
16. Ґрунтовий покрив країни; оцінювання ґрунтів.
17. Рослинний і тваринний світ на території країни.
18. Біоценози на території країни.
19. Природно-територіальні комплекси (ландшафти) на теренах країни.
20. Несприятливі природні (стихійні) процеси на території країни.
21. Природно-ресурсний потенціал країни.
22. Антропогенні ландшафти на території країни.
23. Несприятливі антропогенні процеси на території країни.
24. Екологічна ситуація на території країни.
25. Моніторинг довкілля.
26. Охорона природи. Природоохоронні об'єкти на території країни.

Тести

1. До епох горотворення (складчастостей) належать:

- а) альпійська;
- б) палеогенова;

- в) каледонська;
- г) мезозойська;
- д) кембрійська;
- е) байкальська;
- є) силурійська;
- є) герцинська.

2. Типи рівнин за висотою над рівнем моря:

- а) долини;
- б) плоскогір'я;
- в) низовини;
- г) височини.

3. За своїм походженням корисні копалини можуть бути:

- а) магматичні;
- б) відроджені;
- в) осадові;
- г) метаморфічні;
- д) рудні;
- е) гірські.

4. До кліматотворних чинників на території певної країни належать:

- а) географічне положення;
- б) характер підстилаючої поверхні;
- в) ґрунтовий покрив;
- г) рельєф;
- д) циркуляція атмосфери;
- е) тектонічна будова.

5. До складу радіаційного балансу земної поверхні входять:

- а) турбулентний потік тепла між земною поверхнею й атмосферою;
- б) потік тепла від земної поверхні в глибину ґрунту чи води;
- в) надходження сонячної радіації до земної поверхні;
- г) витрати тепла на випаровування;
- д) середньорічна кількість опадів на певній території.

6. Зволоження визначається як:

- а) співвідношення між середньорічною кількістю опадів і випаровуванням на певній території;

- б) середньорічна кількість опадів на певній території, помножена на річну сумарну сонячну радіацію;
- в) сума середньомісячних показників кількості опадів на певній території, розділена на кількість місяців;
- г) співвідношення між середньорічною кількістю опадів і радіаційним балансом на певній території.

7. За своїм походженням острови можуть бути:

- а) материкові;
- б) вулканічні;
- в) магматичні;
- г) метаморфічні;
- д) тектонічні;
- е) коралові.

8. До типів морських берегів належать:

- а) рісові;
- б) шхерні;
- в) далматинські;
- г) маршеві;
- д) полігональні
- е) девонширські;
- е) лиманні;
- е) фьордові.

9. Водний баланс території становить:

- а) співвідношення за певний проміжок часу між надходженням і витратами й акумуляцією води на певній території;
- б) співвідношення за певний проміжок часу між випадінням опадів і накопиченням води на певній території;
- в) співвідношення за певний проміжок часу між надходженням атмосферних опадів і стоком вод з певної території.

10. За своїм походженням озера можуть належати до таких типів:

- а) лиманні;
- б) тектонічні;
- в) пляжні;
- г) вулканічні;
- д) провальні;
- е) загатні;

- є) заплавні;
- ж) льодовикові.

11. За характером живлення болота можуть бути:

- а) евтрофні;
- б) макротрофні;
- в) мезотрофні;
- г) оліготрофні.

12. За ступенем мінералізації виокремлюють такі типи підземних вод:

- а) солоні;
- б) розсоли;
- в) ультрапрісні;
- г) солонуваті;
- д) пересолені;
- е) прісні.

13. За своїм механічним складом ґрунти можуть належати до:

- а) глинистих;
- б) органогенних;
- в) піщаних;
- г) суглинистих;
- ґ) лесовидних;
- д) супіщаних.

14. Родючість ґрунтів може бути:

- а) гумусна;
- б) природна (потенційна);
- в) ефективна;
- г) штучна (антропогенна).

15. До реліктових організмів належать:

- а) ті, що залишилися незмінними з давніх геологічних епох;
- б) рідкісні рослини і тварини, які мешкають у межах певних природних ареалів;
- в) ті, що виникли в процесі еволюції у певній місцевості і мешкають там дотепер.

16. До ендемічних організмів належать:

- а) живі організми, які притаманні саме цій природній місцевості;
- б) рослини і тварини, що з'явилися в процесі еволюції не в тій місцевості, де тепер знаходяться, а переселилися в давні епохи;
- в) живі організми, які в процесі еволюції пристосовувалися до життя в умовах аридного клімату

17. Співіснування живих організмів, яке корисне для них усіх, називається:

- а) сукцесія;
- б) паразитизм;
- в) симбіоз;
- г) адаптація.

18. За своїм походженням природні ландшафти можуть належати до:

- а) еолових;
- б) тектогенних;
- в) кліматогенних;
- г) магматичних;
- д) біогенних;
- е) алювіальних;
- є) гідрогенних;
- ж) флювіальних.

19. Антропогенні ландшафти можуть належати до таких типів:

- а) промислові;
- б) селитебні;
- в) флористичні;
- г) лінійно-транспортні;
- д) земельні;
- е) рекреаційні;
- є) водні;
- ж) сільськогосподарські.

20. Основні види фізичного забруднення довкілля:

- а) термічне ;
- б) електромагнітне;
- в) акустичне;
- г) радіаційне;

- д) механічне;
- е) електронне.

21. До природних ресурсів, що спроможні відновлюватися, належать:

- а) рослинні організми;
- б) кам'яне вугілля;
- в) ґрунти;
- г) нафта;
- д) марганцеві руди;
- е) природний газ;
- є) прісні води;
- ж) тваринні організми.

22. До несприятливих антропогенних процесів належать:

- а) спустелювання;
- б) магматизм;
- в) сейсмічність;
- г) смог;
- г) забруднення повітря;
- д) дегресія пасовищ;
- е) метеоризм;
- є) парниковий ефект.

Теми рефератів

1. Сучасні тектонічні процеси в літосфері.
2. Магматизм, вияви магматизму на поверхні Землі.
3. Сучасний вулканізм у країнах світу.
4. Сейсмічність. Спостереження за сейсмічними явищами.
5. Рельєф, основні види трансформацій.
6. Корисні копалини: основні типи.
7. Радіаційний і тепловий баланс земної поверхні.
8. Кліматичні умови на теренах країни: характеристики тепла і зволоження.
9. Кліматичні області. Локальний мікроклімат.
10. Оцінювання агрокліматичних умов на теренах країни.
11. Основні типи морських берегів.
12. Водний баланс території країни.
13. Внутрішні води країни, їх основні характеристики.
14. Ґрунти країни: основні типи.

15. Господарська оцінка ґрунтів.
16. Флора і фауна на теренах країни.
17. Розвиток рослинного і тваринного світу.
18. Біологічні ресурси країни, їх оцінювання.
19. Широтна зональність та висотна (вертикальна) поясність на теренах країни.
20. Природні ландшафти: генезис і розвиток.
21. Динаміка ландшафтів: основні типи.
22. Ресурсозабезпеченість країни.
23. Антропогенні ландшафти: генезис, розвиток, типізація.
24. Основні види забруднення довкілля.
25. Екологічні проблеми на теренах країни.
26. Несприятливі антропогенні процеси, їх вплив на екологічну ситуацію.
27. Моніторинг довкілля: основні види та рівні.
28. Типи природоохоронних територій.

Тема 5. Антропокраїнознавство

Тематика лекції

1. Населення країни. Розміщення населення.
2. Демографічна ситуація в країні.
3. Механічний рух населення.
4. Системи розселення. Урбанізація.
5. Етнічний склад населення.
6. Релігійний склад населення.

Література [2–4; 6; 11; 12; 14; 22; 27; 31]

Теми для самостійної роботи

1. Відтворення населення.
2. Контрурбанізація в країнах світу.
3. Сільське розселення в країні.
4. Сімейний склад населення.
5. Расовий склад населення.

Питання для самоконтролю

1. Народонаселення країни.
2. Розміщення населення країни.
3. Типи відтворення населення.
4. Характеристика демографічної ситуації в країні.

5. Основні показники природного руху населення.
6. Статевий та віковий склад населення країни, його характеристики.
7. Міграції населення, їх типи.
8. Зовнішні міграції населення країни.
9. Внутрішні міграції населення країни.
10. Системи розселення в країні.
11. Регіональні системи розселення.
12. Локальні системи розселення.
13. Урбанізація в країні, її форми.
14. Основні процеси, що супроводжують урбанізацію.
15. Сільське розселення в країні.
16. Расовий склад населення країни.
17. Етнічний склад населення країни.
18. Релігійний склад населення країни.

Тести

1. Відтворення населення може бути:

- а) просте;
- б) складне;
- в) розширене;
- г) звужене.

2. Сумарний коефіцієнт народжуваності — це:

- а) середня кількість дітей, народжених живими протягом року жінками певної вікової категорії;
- б) середня кількість дітей, народжених живими протягом року в розрахунку на 1000 жителів;
- в) кількість дітей, народжених живими, що припадає в середньому на кожну жінку протягом її життя.

3. Загальний коефіцієнт народжуваності — це:

- а) середня кількість дітей, народжених протягом року жінками певної вікової категорії;
- б) середня кількість дітей, народжених живими протягом року в розрахунку на 1000 жителів;
- в) середня кількість дітей, народжених кожною жінкою взагалі протягом її життя;
- г) загальна кількість дітей, які народилися живими протягом року на території країни або регіону.

4. Сальдо зовнішніх міграцій розраховується як:

- а) різниця між кількістю прибулих і кількістю вибулих з певної країни протягом певного часу в розрахунку на 1000 жителів;
- б) кількість іммігрантів до певної країни упродовж року в розрахунку на 1000 жителів;
- в) різниця між кількістю прибулих до певної країни і кількістю вибулих з неї протягом певного часу;
- г) середня різниця між коефіцієнтами прибуття і вибуття за рік щодо певної країни.

5. До основних типів міграцій населення за їх причинами належать:

- а) економічні;
- б) політичні;
- в) суб'єктивні;
- г) об'єктивні;
- г) етнічні;
- д) екологічні;
- е) воєнні;
- є) релігійні.

6. До основних форм розселення належать:

- а) дисперсне сільське;
- б) дисперсно-групове сільське;
- в) міське;
- г) дисперсне міське;
- д) групове міське;
- е) промислові поселення;
- є) службові поселення;
- ж) розселення кочових народів.

7. Сполучення кількох (3–5) міських агломерацій має назву:

- а) мегалополіс;
- б) конурбація;
- в) урбанізація;
- г) місто-мільйонер.

8. До мегалополісів (мегаполісів) належать:

- а) Токайдо;
- б) Шанхайський;
- в) “Блакитний банан”;

- г) Лотарінгський;
- д) Босваш;
- е) Сан-Сан.

9. Процес концентрації населення, яке належить до середніх та вищих верств, в окремих міських районах та приміських поселеннях має назву:

- а) субурбанізація;
- б) джентрифікація;
- в) контрурбанізація;
- г) псевдоурбанізація.

10. До основних рас на Землі належать:

- а) європеїдна;
- б) монголоїдна;
- в) латиноамериканоїдна;
- г) індоевропейська;
- д) негроїдна;
- е) полінезійська;
- е) австралоїдна;
- ж) американоїдна.

11. До германської групи народів належать:

- а) німці;
- б) баски;
- в) ісландці;
- г) фіни;
- г) естонці;
- д) англійці;
- е) голландці;
- е) шведи.

12. До романської групи народів належать:

- а) французи;
- б) іспанці;
- в) румуни;
- г) угорці;
- г) хорвати;
- д) болгарі;
- е) португальці;
- е) італійці.

13. До світових релігій належать:

- а) християнство;
- б) іслам;
- в) іудаїзм;
- г) індуїзм;
- ґ) синтоїзм;
- д) буддизм.

14. До християнських конфесій належать:

- а) католицизм;
- б) православ'я;
- в) хасидизм;
- г) лютеранство;
- ґ) бехаїзм;
- д) англіканство;
- е) сунізм;
- є) пресвітеріанство.

Теми рефератів

1. Народонаселення країни: виникнення, розвиток, трансформації.
2. Розміщення населення країни; вплив основних факторів на розміщення населення.
3. Демографічний перехід. Типи відтворення населення.
4. Геодемографічна ситуація в країні.
5. Природний рух населення в країні; вплив основних факторів.
6. Статевий склад населення країни.
7. Віковий склад населення країни, його характеристики.
8. Сімейний склад населення. Основні типи сімей.
9. Демографічна політика в європейських країнах.
10. Демографічна політика в Китаї.
11. Демографічна політика в Індії.
12. Механічний рух населення. Основні типи міграцій населення.
13. Зовнішні міграції населення; основні типи.
14. Внутрішні міграції населення; основні типи.
15. Розселення людей. Основні форми розселення. Населені пункти.
16. Регіональні системи розселення: основні форми та функції.
17. Локальні системи розселення: основні форми та функції.

18. Урбанізація: виникнення, сутність, основні форми.
19. Урбанізація; основні процеси, що її супроводжують.
20. Політика контрурбанізації в країнах Європи.
21. Сільське розселення. Типи сільських поселень.
22. Раси на землі. Расовий склад населення.
23. Етногенез. Етнічний склад населення.
24. Мови народів світу.
25. Мовна політика в країнах світу.
26. Основні конфесії у світі. Релігійний склад населення країни.

Змістовий модуль III. Політичне, економічне, соціальне та культурологічне країнознавство

Тема 6. Політичне країнознавство

Тематика лекції

1. Політико-географічне положення держави. Кордони.
2. Форма правління. Політичний режим.
3. Державний устрій.
4. Провідні політичні сили.
5. Політико-географічне районування держави.

Література [2–4; 11; 15; 18; 20; 27; 31]

Теми для самостійної роботи

1. Геополітичне положення держави.
2. Класифікації кордонів держави.
3. Форми державної території.
4. Типи виборчих систем.
5. Автономії.
6. Місцеве управління та самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. Політико-географічне положення країни. Рівні ПГП держави.
2. Державна територія; основні складові.
3. Основні форми державних територій.
4. Державні кордони. Основні класифікації державних кордонів.
5. Основні етапи встановлення державних кордонів.
6. Основні види змін державних територій (кордонів).
7. Основні функції державних кордонів.
8. Сутність поняття “держава”. Основні функції держави.
9. Типізації держав світу; різні підходи.

10. Монархічна форма правління. Основні типи монархій.
11. Республіканська форма правління. Основні типи республік.
12. Політичний режим. Демократичні політичні режими.
13. Недемократичні політичні режими.
14. Державний устрій. Сутність унітарного устрою.
15. Сутність федеративного державного устрою.
16. Адміністративно-територіальний устрій, його функції в державі.
17. Автономії, їх типи.
18. Столиці держав, їх типи.
19. Місцеве управління та самоврядування в країні.
20. Основні типи виборчих систем у державах світу.
21. Політико-географічне районування території країни.
22. Внутрішньодержавні територіально-політичні системи.
23. Політичні партії: основні підходи до типізації.
24. Типи партійних систем в країнах світу

Тести

1. Основні рівні політико-географічного положення держав:

- а) мегарівень;
- б) макрорівень;
- в) гігарівень;
- г) мезорівень;
- д) мікрорівень;
- е) нанорівень.

2. До державної території (геоторії) належать, зокрема:

- а) суходіл;
- б) земна кора;
- в) акваторія;
- г) континентальний шельф;
- д) космічний простір;
- е) аероторія.

3. До основних типів кордонів за історичними умовами і послідовністю виникнення належать:

- а) відновлені;
- б) договірні;
- в) астрономічні;
- г) реліктові;

- д) компенсаційні;
- е) “диференціальні”;
- є) післявоєнні;
- ж) колоніальні.

4. До основних типів кордонів за походженням та історією належать:

- а) антецедентні;
- б) геометричні;
- в) субсеквентні;
- г) орографічні;
- д) “накладені”;
- е) реліктові.

5. До основних типів залежних територій належать:

- а) підопічні території;
- б) протекторати;
- в) кондомініуми;
- г) анклави;
- д) ексклави;
- е) колонії.

6. “Коридорами” називають:

- а) витягнуті ділянки державної території, що з’єднують з основною територією окремі важливі регіони країни;
- б) витягнуті ділянки території держави, які мають важливе стратегічне значення;
- в) стратегічно важливі ділянки державного кордону, на які претендують сусідні держави;
- г) прикордонні області держави, які мають велике значення для розвитку політичних, економічних та культурних зв’язків з іншими державами.

7. Держава за своєю формою (розподілом функцій між владними силами) може бути:

- а) монархична;
- б) аристократична;
- в) сегментарна;
- г) плутократична;
- д) тоталітарна;
- е) полікратична.

8. *Монархії можуть бути:*

- а) абсолютними;
- б) теократичними;
- в) демократичними;
- г) парламентськими;
- ґ) дуалістичними;
- д) патріархальними.

9. *Адміністративно-територіальний устрій держави — це:*

- а) певний спосіб територіального улаштування держави, утворення й діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування;
- б) історично сформована система підпорядкування органів регіональної та місцевої влади центральним органам державної влади;
- в) просторова організація політичного життя територіальних спільнот населення різних ієрархічних рівнів;
- г) організована державою система підпорядкування місцевих і регіональних органів влади центральним органам влади і розподіл повноважень між ними.

10. *Основні політико-географічні типи федерацій:*

- а) західноєвропейський;
- б) східноєвропейський;
- в) північноамерикансько-австралійський;
- г) латиноамериканський;
- ґ) балканський;
- д) острівний;
- е) афро-азійський;
- є) нігерійський;
- ж) російський.

11. *Політичний процес, що передбачає делегування центральним урядом певних повноважень на місцевий рівень, називається:*

- а) демократизація;
- б) децентралізація;
- в) трансформація;
- г) деконцентрація.

12. Якщо в автономії її вищі органи мають повноваження видавати місцеві закони (у доволі широкій сфері компетенції), така автономія називається:

- а) адміністративною;
- б) політичною;
- в) суверенною;
- г) самоуправною.

13. За своїм генезисом та історичним розвитком столиці поділяються на:

- а) історично стабільні;
- б) родові;
- в) фізико-географічні;
- г) ситуаційні;
- д) внутрішні;
- е) штучні.

14. До основних типів систем (моделей) місцевого управління й самоврядування належать:

- а) англосаксонська;
- б) континентальна;
- в) північноамериканська;
- г) іберійська;
- д) африканська;
- е) "радянська".

15. Внутрішньодержавним політичним регіоном є:

- а) геопросторова внутрішньодержавна політична система, що сформувалася на великій території держави і має своєрідне політико-географічне положення, історію розвитку, а також економічну, соціальну, культурну цілісність;
- б) специфічне сполучення географічних умов і факторів політичної діяльності, що визначають характерні особливості політичного життя територіальної спільноти в межах адміністративно-територіальної одиниці;
- в) сформоване в умовах певного географічного простору специфічне середовище політичного життя людської спільноти з притаманними для неї політичними орієнтаціями, традиціями, цінностями, особливостями політичної діяльності.

Теми рефератів

1. Політико-географічне положення держави, його рівні та оцінка.
2. Державні кордони. Класифікація державних кордонів за їх морфологією.
3. Класифікація державних кордонів за природними особливостями їх проходження.
4. Класифікація державних кордонів за походженням та історією.
5. Класифікація державних кордонів за історичними умовами та послідовністю виникнення.
6. Встановлення державних кордонів: характеристика основних етапів.
7. Зміни державних територій: основні види.
8. Функції державних кордонів; посилення інтеграційної функції.
9. Прикордонна ситуація: основні характеристики.
10. Транскордонні регіони; тенденції розвитку.
11. Роль держави у концепціях західної післявоєнної політичної географії.
12. Інститут глави держави: основні характеристики.
13. Форми правління у державах світу: монархії та республіки.
14. Державний устрій у державах світу: унітарний та федеративний.
15. Політико-географічні типи федерацій.
16. Етнічна автономія, її типи.
17. Політична та адміністративна автономія у країнах світу.
18. Столиці держав: типи столиць за функціями, генезисом, розташуванням.
19. Сутність процесів децентралізації у країнах світу.
20. Основні системи місцевого управління та самоврядування..
21. Міське управління і самоврядування у країнах світу: сучасний стан і основні тенденції трансформації.
22. Політико-географічна ситуація у країні та її регіонах; основні фактори, що впливають на політико-географічну ситуацію.
23. Провідні політичні сили в державі, їх характеристика.
24. Мажоритарні виборчі системи; основні види.
25. Пропорційна виборча система; основні види.
26. Змішана виборча система; основні види.
27. Судова система держави.

Тема 7. Економічне та соціальне країнознавство

Тематика лекції

1. Економіко-географічне положення країни.
2. Рівень економічного розвитку країни.
3. Галузева структура господарства країни.
4. Територіальна організація господарства.
5. Регіональна економічна політика.
6. Соціальне країнознавство. Соціальний розвиток країн світу.

Література [2–4; 11; 17; 25; 27–29; 31]

Теми для самостійної роботи

1. Секторальна структура господарства країни.
2. Соціально-географічне положення країни.
3. Соціальна інфраструктура країни.
4. Спосіб життя населення.
5. Регіональна соціально-економічна політика.

Питання для самоконтролю

1. Економіко-географічне положення країни.
2. Типи економічних систем. Характеристики “вільної економіки”.
3. Рівень економічного розвитку країни.
4. Типології країн за рівнем економічного розвитку.
5. Рівень соціально-економічного розвитку країни.
6. Типології країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
7. “Вільна економіка”. Основні характеристики “вільної економіки”.
8. Галузева структура господарства країни.
9. Характеристика промисловості країни.
10. Характеристика сільського господарства країни.
11. Характеристика транспорту країни.
12. Характеристика сфери послуг країни.
13. Територіальна структура господарства країни.
14. Економічне районування. Принципи економічного районування.
15. Регіональна політика в країні.
16. Основні завдання соціального країнознавства.
17. Соціально-географічне положення країни: основні характеристики.

18. Спосіб життя населення країни.
19. Умови, рівень та якість життя населення країни.
20. Індекс людського розвитку країни.
21. Коефіцієнт життєздатності населення країни.
22. Індекс К-суспільства.
23. Індекс сталого розвитку.

Тести

1. Рівні економіко-географічного положення країни:

- а) гігарівень;
- б) мегарівень;
- в) макрорівень;
- г) мезорівень;
- д) мікрорівень;
- е) нанорівень.

2. До складових економіко-географічного положення країни належать:

- а) промислово-географічне;
- б) агрогеографічне;
- в) транспортно-географічне;
- г) суспільно-географічне;
- д) ринково-географічне;
- е) геодемографічне;
- є) культурно-географічне;
- ж) рекреаційно-географічне.

3. До основних характеристик ринкової економіки належать:

- а) переважання приватного сектора в економіці країни;
- б) конкурентне ринкове середовище;
- в) солідаристська соціальна політика;
- г) підвищена роль держави у господарстві;
- д) прозора фіскальна політика.

4. Валовим внутрішнім продуктом країни є:

- а) сукупна кінцева вартість у ринкових цінах усіх товарів і послуг, вироблених протягом певного часу на території країни всіма національними суб'єктами господарювання;
- б) сукупна кінцева вартість у ринкових цінах усіх товарів і послуг, вироблених протягом певного часу на території країни всіма суб'єктами господарювання;

в) сукупна кінцева вартість у ринкових цінах усіх товарів і послуг, вироблених протягом певного часу на території країни всіма транснаціональними суб'єктами господарювання.

5. До основних критеріїв типізації країн за рівнем соціально-економічного розвитку належать:

- а) ВВП на душу населення;
- б) ВНП на душу населення;
- в) рівень життя населення;
- г) сальдо міграцій населення;
- д) структура економіки;
- е) природний приріст населення;
- є) продуктивність праці;
- ж) структура експорту.

5. До підтипів країн за рівнем соціально-економічного розвитку (за П. Масляком, Я. Олійником, А. Степаненком) належать:

- а) країни “великої сімки”;
- б) малі розвинені індустріальні країни;
- в) країни “переселенського капіталізму”;
- г) країни середнього рівня розвитку;
- д) нерозвинені індустріальні країни;
- е) нові аграрні країни;
- є) нові індустріальні країни;
- ж) найменш розвинені країни.

6. До первинного сектора економіки належать:

- а) сільське господарство;
- б) добувна промисловість;
- в) обробна промисловість;
- г) лісове господарство;
- д) транспорт;
- е) рибальство;
- є) будівництво;
- ж) мисливство.

7. До галузей легкої промисловості належать:

- а) текстильна;
- б) трикотажна;
- в) хутрова;
- г) поліграфічна;

- д) швейна;
- е) взуттєва;
- є) фотографічна;
- ж) килимова.

8. Економічний район — це:

- а) велика територія суходолу, що вирізняється сукупністю фізико-географічних ознак, а також на основі особливостей історичного та культурного розвитку, етнічного складу населення тощо;
- б) велика територія, що охоплює кілька адміністративно-територіальних одиниць, для яких характерні спільні риси історичного розвитку і відносна єдність природних, соціальних, культурних та інших аспектів;
- в) територіальне поєднання природи, населення, господарства, у межах якого спостерігається тісна взаємодія елементів.

9. Територіально-виробничий комплекс — це:

- а) поєднання на певній території взаємопов'язаних галузей економіки, що утворюють цілісний комплекс;
- б) зосередження на обмеженій території підприємств, пов'язаних між собою тісними виробничими зв'язками;
- в) концентрація на теренах адміністративно-територіальної одиниці взаємопов'язаних природних ресурсів, населення і господарства.

10. До основних принципів економічного районування належать:

- а) генеральність;
- б) ієрархічність;
- в) керованість;
- г) етнічна єдність;
- г) наявність економічного ядра;
- д) адміністративно-територіальна єдність;
- е) культурна спільність.

11. Розроблений ООН індекс К-суспільства складається з:

- а) індексу інтелектуальних активів суспільства;
- б) індексу перспективності розвитку суспільства;
- в) індексу якості розвитку суспільства;
- г) індексу економічного розвитку суспільства.

12. Індекс сталого розвитку складається з:

- а) економічного виміру;
- б) екологічного виміру;
- в) суспільно-політичного виміру;
- г) соціального виміру.

Теми рефератів

1. Економіко-географічне положення країни: основні характеристики.
2. Типи економічних систем.
3. Рівень економічного розвитку країни.
4. Типи країн світу за рівнем економічного розвитку: різні підходи.
5. Рівень соціально-економічного розвитку країни.
6. Типи країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку: різні підходи.
7. “Вільна економіка” в країні, її характеристики.
8. Галузева структура господарства країни: основні сфери і галузі.
9. Секторальна структура господарства країни.
10. Промисловості країни: провідні галузі, їх характеристика.
11. Сільське господарство країни: провідні галузі, їх характеристика.
12. Транспорт країни: провідні галузі, їх характеристика.
13. Сфера послуг країни: провідні галузі, їх характеристика.
14. Територіальна структура господарства країни.
15. Економічна регіоналізація країни.
16. Принципи економічного районування.
17. Регіональна політика в країні, її основні засади і засоби здійснення.
18. Соціальне країнознавство, головні завдання.
19. Соціально-географічне положення країн та регіонів: основні засоби аналізу.
20. Умови життя населення країни: основні характеристики.
21. Спосіб життя населення країни: основні характеристики.
22. Рівень життя населення країни: основні характеристики.
23. Якість життя населення країни: основні характеристики.
24. Оцінювання рівня життя населення країн за індексом людського розвитку.

25. Оцінювання рівня життя населення країн за коефіцієнтом життєздатності населення.
26. Оцінювання суспільного розвитку країни за індексом К-суспільства.
27. Оцінювання суспільного розвитку країни за індексом сталого розвитку.

Тема 8. Культурологічне країнознавство

Тематика лекції

1. Поняття про культуру країни.
2. Основні складові культури країни.
3. Культурні регіони.
4. Культурна політика у країнах світу.
5. Релігійне країнознавство.

Література [2–4; 6; 18; 19; 22; 30; 31]

Теми для самостійної роботи

1. Матеріальна культура країни.
2. Духовна культура країни.
3. Художня культура країни.
4. Регіональні культури в країні.
5. Етнічні культури в країні .

Питання для самоконтролю

1. Культурологічне країнознавство: основні завдання досліджень.
2. Цивілізаційні (культурні) регіони світу.
3. Культура країни, її основні складові.
4. Культура країни: “галузєва” структура.
5. Субкультури в культурі країни.
6. Народна культура в країні.
7. Масова культура в країні.
8. Культурна спадщина країни.
9. Етнічні культури в країні, фактори їх формування.
10. Міжетнічна культурна взаємодія в країні.
11. Культура країни: територіальна структура.
12. Культурологічне краєзнавство: основні завдання дослідження.
13. Історико-етнографічні області на теренах країни.
14. Історико-культурні місцевості на теренах країни.
15. Культурна політика в країні.

16. Типи культурної політики в країнах світу.
17. Полікультуралізм (мультикультуралізм) в країні.
18. Сучасне релігійне країнознавство: основні завдання досліджень.
19. Матеріальна релігійна культура в країні.
20. Духовна релігійна культура в країні.
21. Державна політика щодо церкви у країнах світу.

Тести

1. До основних видів культури належать:

- а) художня;
- б) технічна;
- в) кримінальна;
- г) правова;
- д) етнічна;
- е) сексуальна;
- є) політична;
- ж) релігійна.

2. До провідних функцій культури належать:

- а) пізнавальна;
- б) нормативно-ціннісна;
- в) управлінська;
- г) інтегративна;
- г) комунікативна;
- д) виховна;
- е) політико-правова;
- є) просвітницька.

3. До матеріальної культури належать:

- а) будівлі та споруди;
- б) знаряддя праці;
- в) шляхи сполучення;
- г) політичні рухи;
- г) наукові уявлення;
- д) релігійні вірування;
- е) засоби транспорту;
- є) промислові технології.

4. До основних факторів, що впливають на етнічну культуру населення належать:

- а) географічні;
- б) технічні;
- в) історичні;
- г) мовні;
- д) релігійні;
- е) психологічні;
- є) соціальні;
- ж) житлові.

5. До художньої культури країни належать:

- а) художня література;
- б) живопис;
- в) скульптура;
- г) спорт;
- д) музика;
- е) наука;
- є) виробництво;
- ж) балет.

6. До видів архітектури належать:

- а) релігійна;
- б) цивільно-адміністративна;
- в) ділова;
- г) житлова;
- д) садово-паркова;
- е) військово-фортифікаційна;
- є) етнічна;
- ж) духовна.

7. До архітектурних стилів належать:

- а) готичний;
- б) романський;
- в) бароко;
- г) рококо;
- д) класицизм;
- е) модернізм;
- є) сюрреалізм;
- ж) імпресіонізм.

8. До головних функцій мистецтва можуть належати:

- а) виробнича;
- б) творча;
- в) естетична;
- г) пізнавальна;
- д) управлінська;
- е) просвітницька;
- є) виховна;
- ж) інформативна.

9. До субкультур населення країни належать:

- а) виробничо-професійні;
- б) вікові;
- в) статеві;
- г) соціальні;
- д) психологічні;
- е) естетичні.

10. Культура невеликих, привілейованих груп населення, які посідають особливе становище в суспільстві країни, має назву:

- а) елітна;
- б) контркультура;
- в) традиційна;
- г) естетична;
- д) панівна;
- е) художня.

11. До неорелігій у культурі країни можна віднести:

- а) неоорієнталістські культури;
- б) неохристиянські об'єднання;
- в) неоісламські культури;
- г) саєнтологію;
- д) біхевіоризм;
- е) волюнтаризм;
- є) спіритизм;
- ж) сатанінські культури.

Теми рефератів

1. Культурно-цивілізаційний поділ світу.
2. Матеріальна культура в країні, її основні складові.

3. Духовна культура в країні, її основні складові.
4. Політична культура в країні.
5. Соціальна культура в країні.
6. Правова культура в країні.
7. Технічна культура в країні.
8. Художня культура в країні, її основні складові.
9. Мистецтво та його стилі.
10. Елітна культура.
11. Масова культура.
12. Традиційна культура.
13. Етнічні культури в країні.
14. Міжкультурна взаємодія в країні.
15. Контркультурні явища в країнах світу.
16. Мультикультуралізм (полікультуралізм): сутність і напрями здійснення.
17. Культурна регіоналізація країни. Історико-культурні регіони.
18. Поняття про історико-культурний (історико-географічний) край.
19. Культурологічне краєзнавство.
20. Історико-культурні зони, історико-культурні землі на теренах країни.
21. Історико-культурні місцевості на теренах країни, їх особливості.
22. Культурна політика в країні та її регіонах.
23. Типи культурної політики в країнах світу.
24. Релігійне країнознавство.
25. Матеріальна релігійна культура.
26. Духовна релігійна культура.
27. Взаємодії органів державної влади і церкви у країнах світу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Баскаков А. Я., Туленков Н. В.* Методология научного исследования: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2004. — 216 с.
2. *Безуглий В. В.* Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Навч. посіб. — К.: Академія, 2005. — 704 с.
3. *Безуглий В. В., Козинець С. В.* Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. — К.: Академія, 2003. — 688 с.

4. *Блїй де Г., Муллер П., Шаблїй О.* Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. — К.: Либідь, 2004. — 740 с.
5. *Гладкий Ю. Н., Чистобаев А. И.* Регионоведение: Учебник. — М.: Гардарики, 2002. — 382 с.
6. *Максаковский В. П.* Географическая культура: Учеб. пособие. — М.: ВЛАДОС, 1998. — 416 с.
7. *Масляк П. О.* Країнознавство: Підручник. — К.: Знання, 2007. — 292 с.
8. *Мироненко Н. С.* Страноведение: Теория и методы. — М.: Аспект Пресс, 2001. — 268 с.
9. *Страноведение: Учеб. пособие / П. И. Рогач и др.* — Минск: БГЭУ, 2003. — 284 с.

Додаткова

10. *Алаев Э. Б.* Социально-экономическая география: Понятийно-терминологический словарь. — М.: Мысль, 1983. — 350 с.
11. *Бойко Н. А.* Экономическая и социальная география: Учеб. пособие. — К.: КНЕУ, 2002. — 216 с.
12. *Борисов В. А.* Демография: Учебник. — М.: Нота Бене, 2005. — 344 с.
13. *Будз М. Д., Постоловський Р. М., Троян С. С.* Короткий довідник з комплексного країнознавства (методика країнознавчих досліджень, основні поняття та визначення, країни, персоналії). — К.: КІСУ, 2000. — 120 с.
14. *Географический энциклопедический словарь: Понятия и термины.* — М.: Сов. энциклопедия, 1988. — 292 с.
15. *Гольцов А. Г.* Політична географія: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2007. — 256 с.
16. *Дахно І. І., Тимофієв С. М.* Країни світу: Довідник. — К.: Мапа, 2007. — 608 с.
17. *Джеймс П., Мартин Дж.* Все возможные миры. История географических идей: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1988. — 672 с.
18. *Ігнат'єв П. М.* Країнознавство. Країни Азії: Навч. посіб. — Чернівці: Книги ХХІ, 2006. — 424 с.
19. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посіб. / За ред. Л. Т. Левчук.* — К.: Либідь, 2000. — 520 с.
20. *Колосов В. А., Мироненко Н. С.* Геополитика и политическая география: Учебник. — М.: Аспект Пресс, 2001. — 479 с.

21. *Круль В. П.* Історія та методологія географічної науки: Конспект лекцій. — Чернівці: Рута, 2000. — Вип. 1. — 84 с.
22. *Максаковский В. П.* Историческая география мира: Учеб. пособие. — М., 1997. — 584 с.
23. *Мальський М. З., Зінько І. З.* Система знань про етнос, державу і суспільство (українське країнознавство: проблеми становлення) // Політика і час. — 1997. — № 12. — С. 43–48.
24. *Методика* страноведческого исследования: (Экономическая и социальная география) / Под ред. Н. С. Мироненко. — М.: МГУ, 1993. — 152 с.
25. *Мировая экономика. Экономика зарубежных стран:* Учебник / Под ред. В. П. Колесова и М. Н. Осьмовой. — М.: Флинта, 2000. — 480 с.
26. *Половина І. П.* Фізична географія Європи: Навч. посіб. — К.: АртЕк, 1998. — 272 с.
27. *Страны и регионы мира:* Экон.-полит. справ. / Под ред. А. С Булатова. — М.: Велби; Проспект, 2005. — 624 с.
28. *Топчієв О. Г.* Основи суспільної географії. — О.: Астропринт, 2001. — 560 с.
29. *Ушакова Н. Г., Помінова І. І.* Соціально-економічні типи країн: Навч. посіб. — К.: Професіонал, 2004. — 304 с.
30. *Страны. Народы. Цивилизации* / Глав. ред. М. Д. Аксенова. — М.: Аванта+, 2002. — 704 с.
31. *Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны* / Под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. — М.: Гардарики, 2002. — 928 с.

Для виконання індивідуальних завдань

1. *Алисов Н. В., Хорев Б. С.* Экономическая и социальная география мира. Общий обзор: Учебник. — М.: Гардарики, 2001. — 704 с.
2. *Анучин В. А.* Теоретические основы географии. — М.: Мысль, 1972. — 430 с.
3. *Бейдик О. О.* Географія: Короткий тлумачний слов. — К.: Либідь, 2001. — 192 с.
4. *Білуха М. Т.* Основи наукових досліджень: Підручник. — К.: Вища шк., 1997. — 271 с.
5. *Большой энциклопедический словарь.* — М.: Большая Рос. энцикл.; СПб.: Норинт, 1998. — 1154 с.

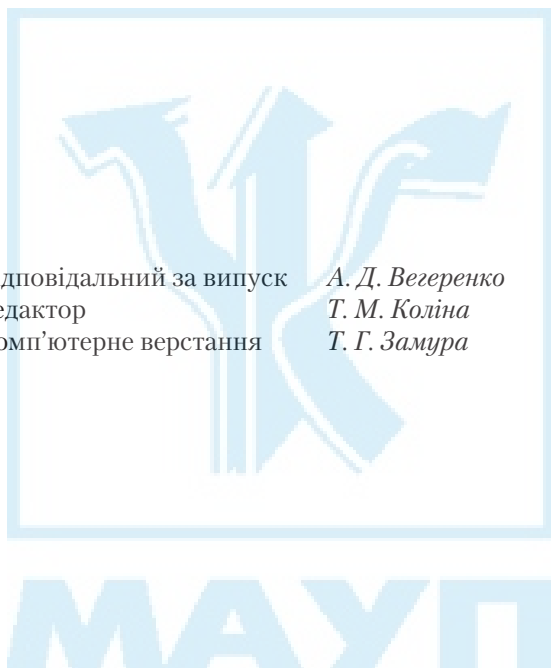
6. Бромлей Ю. В., Подольный Р. Г. Человечество — это народы. — М.: Мысль, 1990. — 391 с.
7. Воскресенский В. Ю. Международный туризм: Учеб. пособие. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. — 255 с.
8. Географический энциклопедический словарь: Географические названия. — М.: Сов. энцикл., 1989. — 592 с.
9. Географія релігій: Навч. посіб. / С. В. Павлов та ін. — К.: АртЕк, 1998. — 504 с.
10. Дейнека А. Г. Страноведение: Общая часть: Учебник. — Х.: Бізнес Інформ, 2000. — 252 с.
11. Дорошевский М. В., Мысливец Г. В. Экономическая и социальная география мира: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2003. — 184 с.
12. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник. — Л.: ЛНУ, 2002. — 587 с.
13. Любимов И. М. Общая политическая, экономическая и социальная география. — М.: Гелиос АПВ, 2001. — 336 с.
14. Копылов В. А. География населения: Учеб. пособие. — М.: Маркетинг, 1999. — 124 с.
15. Корненкова С. Ю., Семенов С. П. Социально-экономическая география. — СПб.: Питер, 2001. — 192 с.
16. Макаковский В. П. Географическая картина мира: В 2 кн. // Кн. II. Региональная характеристика мира. — М.: Дрофа, 2004. — 480 с.
17. Минаков И. А. Экономическая география и регионалистика: Учеб. пособие. — М.: Колос, 2002. — 262 с.
18. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії. — К.: Вища шк., 1996. — 231 с.
19. Регионы и регионализм в странах Запада и России. — М.: ИВИ РАН, 2001. — 260 с.
20. Социально-экономическая география зарубежного мира / Под ред. В. В. Вольского. — М.: Крон-Пресс, 1998. — 592 с.
21. Страны 2006: Справочник / Под общ. ред. С. В. Лаврова. — М.: Республика, 2006. — 596 с.
22. Страны мира: Включая флаги 220 стран: Современный справочник / Т. В. Горячкина, И. Г. Ярич (сост.). — М.: Дом Славянской книги, 2005. — 607 с.
23. Страны и народы: Науч.-попул. геогр.-этногр. изд.: В 20 т. — М.: Мысль, 1978–1985.

24. *Страны* и регионы мира: Статистический справочник Всемирного банка / Ред. А. В. Бондаренко. — М.: Весь мир, 2005. — 239 с.
  25. *Страны* мира: Полный универсальный информационный справочник / В. П. Бутромеев и др. — М.: Олма-Пресс; Красный пролетарий, 2005. — 607 с.
  26. *Страны* мира от А до Я: новый информационный справочник / С. Л. Романцова (сост.). — Харьков; Белгород; Клуб Семейного Досуга, 2007. — 352 с.
  27. *Юрківський В. М.* Країни світу: Довідник. — К.: Либідь, 1999. — 368 с.
  28. *Юрківський В. М.* Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. — К.: Либідь, 2000. — 416 с.
- Джерела Інтернет.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Методичні вказівки до підготовки реферату	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Теоретичні основи країнознавства”	7
Список літератури.....	51

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Коліна*
Комп'ютерне верстання *Т. Г. Замура*

Зам. № ВКЦ-3702

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП